

**ТВЕРДОКРИЛІ КОМАХИ – ШКІДНИКИ БАГАТОРІЧНИХ БОБОВИХ ТРАВ
В ОКОЛИЦЯХ МІСТА ВІНОГРАДІВ**

Івашко М.В.

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет
вул. А. Волошина, 32, м. Ужгород, Закарпатська область, Україна*

Через велику чисельність у природі, комахи сильно впливають на рослинний і тваринний світ. Життя більшості комах тісно пов'язане з життям рослин, оскільки вони живляться їхніми органами. Шкідливі комахи мають велику роль у зниженні якості та кількості кормової бази, з'їдаючи велику кількість рослинної маси. Метою нашого дослідження було вивчення видового складу трофічно пов'язаних з

багаторічними бобовими культурами твердокрилих комах, з'ясування їх біологічних особливостей та чисельності, аналіз практичного значення та методів регуляції чисельності жуків-шкідників бобових трав в околицях міста Виноградів.

Збір комах проводився в околицях м. Виноградів та таких сіл як: Королево, Теково, Петрово, Черна, Чорнотисово, Вилочок. У результаті досліджень нами було виявлено 22 види твердокрилих комах-шкідників, що належать до чотирьох родин: *Elateridae* (1), *Chrysomelidae* (4), *Bruchidae* (4), *Curculionidae* (14 видів). До типових шкідників конюшини належать *Apion apricans* Herbst, 1797, *Sitona sulcifrons* (Thunberg, 1798). Шкідниками люцерни є *Phytodecta fornicata* Brüggemann, 1873, *Apion filirostre* Kirby, 1808, *Sitona longulus* Gyllenhal, 1834, *S. humeralis* Stephens, 1831 і інші. Чину найчастіше пошкоджує *Bruchus affinis* Frölich, 1799; вику – *Bruchus luteicornis* Illiger, 1794; лядвенець – *Bruchus rufipes* Herbst, 1783; мишачий горох – *Bruchus atomarius* (Linnaeus, 1761).

В залежності від степені чисельності серед виявлених нами видів два види (*Sitona longulus* Gyllenhal, 1834, *Tychius flavus* Becker, 1864) є рідкісними – (9,0%), сім (*Agriotes sputator* (Linnaeus, 1758), *Phytodecta fornicata*, *Derocrepis rufipes* (Linnaeus, 1758), *Apion apricans*, *A. seniculus* Kirby, 1808, *Sitona sulcifrons*, *S. humeralis*) – масовими (31,8%), решта видів (59,1%) належать до звичайних.

Найбільшу трофічну групу склали бульбочково-кореневі шкідники: *Sitona crinitus* (Herbst, 1795), *S. lineatus* (Linnaeus, 1758), *S. sulcifrons*, *S. hispidulus* (Fabricius, 1777), *S. longulus*. Шість видів (*Bruchus affinis*, *B. atomarius*, *B. rufipes*, *B. luteicornis*, *Tychius flavus*, *T. medicaginis* C. Brisout, 1862) є насінневими шкідниками. Такі види, як *Galeruca tanacetii* (Linnaeus, 1758), *Phytodecta fornicata*, *Cssida viridis* Linnaeus, 1758, *Derocrepis rufipes*, *Phytonomus transsylvanicus* Petri, 1901 склали групу листкових шкідників. Плоди пошкоджували *Tychius medicaginis* і *Phytonomus transsylvanicus*. Шкідником бутонів, квітів є *Apion apricans*. Бруньки пошкоджує *Apion filirostre*; типовим шкідником стебел багаторічних бобових трав є *Apion seniculus*.

Залежно від кормової спеціалізації три види (*Agriotes sputator*, *Galeruca tanacetii*, *Derocrepis rufipes*) є поліфагами, вісім видів – монофагами (*Phytodecta fornicata*, *Bruchus luteicornis*, *Apion filirostre*, *Sitona longulus*, *S. humeralis*, *Phytonomus transsylvanicus*, *Tychius flavus*, *T. medicaginis*). Решта 11 видів є олігофагами.

Наші спостереження показують, що поля з багаторічними бобовими травами, за якими добре доглядають, є менш заселеними шкідниками, ніж занедбані. Хімічний метод боротьби із шкідниками слід застосовувати обережно, через накопичення отрутохімікатів рослинами, які потім стають непридатними для корму худоби. Однією з рекомендацій господарствам є дотримання агротехнічних заходів та приваблювання на поля комахоїдних птахів.